

TALEPAPIR – DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd H vedr. børn og unges mentale helbred og status på den nationale handlingsplan for mental sundhed – stillet til sundhedsministeren og børne- og undervisningsministeren
Titel	Besvarelse af BUU alm. del – samrådssp. H
Målgruppe	BUU og SUU
Arrangør	BUU
Taletid	5-6 min.
Tid og sted	Tirsdag den 7. juni kl. 10.00-11.30, lokale 2-133 i FT.

Disposition

0. SUM-M indleder
1. Indledning
2. Mestring af livet og en stærkere myndighedskultur
3. Behovet for en mere praktisk skole
4. Status på den nationale handlingsplan for mental sundhed

[SUM-M indleder]

1. Indledning

- Tak for ordet. Jeg synes, at det er yderst relevant, at der er indkaldt på denne måde, på tværs af ressort. Det supplerer hinanden og har samtidig hver sit fokuspunkt, men man skal gerne kunne se, hvordan tingene hænger sammen
- Der er ikke nogen tvivl om, at vi har at gøre med nogle utroligt kedelige tendenser for børn og unge og for deres trivsel. Under corona-nedlukningen fik det et ekstra nøk, og det har vi brugt rigtig mange kræfter på i fællesskab med hinanden og i øvrigt med hele uddannelsessektoren undervejs under corona.
- Heldigvis viser en ny undersøgelse fra Københavns Universitet, at den chokeffekt, der kom af nedlukningerne i forhold til trivslen, er aftaget. Heldigvis for det.
- Jeg vil sige, at noget af det, jeg virkelig har ligget søvnløs over, var, om det fik bidt sig fast. At vi fik sådan et skvulp af den chokeffekt, der fik bidt sig fast, så den stigning, der i forvejen var inden corona, ville være endnu værre. Heldigvis er det sådan med bekymringer, at det er ikke altid, at de bliver til virkelighed, og det her var så en af de bekymringer, som jeg ikke havde behøvet at ligge søvnløs over.

- Men som sundhedsministeren sagde, er der ingen tvivl om, at det er nogle bekymrende tal i den nationale sundhedsprofil, og det er selvfølgelig noget, vi som regering ser på med enormt stor alvor.
- Mistrivsel skader det gode børneliv og sætter spor igennem hele opvæksten. Det skader dem både i forhold til at danne relationer, i forhold til læring, i forhold til fritidsliv osv. Det sætter sig fast, og man kan se det i voksenårene også.

2. Mestring af livet og en stærkere myndighedskultur

- Jeg synes, at debatten er utrolig bred. Når vi taler om mistrivsel blandt børn og unge, så taler vi både om, eksempelvis, at i omegnen af hvert tiende barn går hjem til en fuld forælder. Det er mange, og jeg kan godt forstå, at man mistrives, hvis man har en hjemmefront, hvor man ikke aner, hvad det er, man kommer hjem til.
- Den der fornemmelse af at lægge hånden på dørhåndtaget og ikke vide, hvad der er på den anden side af døren. Om der ligger en fuld forælder og sover en brandert ud, om der er aggressioner, eller hvad det nu kan være.
- Der er børn, der kommer hjem til vold i hjemmet. Der er børn, der har syge forældre eller psykisk syge forældre, og som har en rigtig vanskelig barndom på grund af det. Der er mange hårde skilsmisser, som også får børn til at mistrives.
- Man kan sige, at det er det, vi normalt vis karakteriserer som traditionelle, sociale udfordringer, og vi skal bare huske på, at de er der stadig.
- Derudover er der en stigning. Der er en form for mistrivsel, som over hele den vestlige verden stiger. Her er det mest interessante bud, som jeg har hørt, set

med skole- og uddannelsesbriller, OECD som har fremlagt nogle tal, som viser, hvordan stigningen i mistrivlsen kommer hver gang, der er større forandringer i et samfund.

- Der er en 10-20 årig periode, hvor der er en større grad af mistrivsel både hos børn, unge og voksne. Det får man ”cachet up” med fordi, man hen af vejen får nogle af svarene på, hvordan man myndiggør børn og unge, og hvordan man lærer at leve med den nye verden, der er.
- Kigger vi på den verden, de unge vokser op i nu, så er det jo, præcis som sundhedsministeren sagde, ikke bare et spørgsmål om at fokusere på de sociale medier og det liv, der er der. Det er også et spørgsmål om at se, hvad der er sket med vores fællesskaber.
- De ting hænger sammen med hinanden, og så kan man jo se for sig, at når verden bliver mere digitaliseret, fællesskaberne forandrer sig, så går der et stykke tid, før vi finder ud af at klæde vores børn og unge på til at leve med de forandringer.
- Jeg synes, at det er et enormt interessant bud, og jeg tror, at det er noget, vi skal blive ved med at have med os i analysen af, hvad er det vi taler om.
- Taler vi om en alkoholkultur blandt de voksne, som skader børnene? Taler vi om en stor samfundsforandring, som har skabt en ny type fællesskaber, som børn har svært ved, og som vi som voksne har svært ved at hjælpe dem til at navigere i? Vi skal dele diskussionen op i de mange forskellige elementer, der er.
- Men jeg vil henlede opmærksomheden på det, OECD har lavet. Jeg synes, at det er enormt interessant i forhold til at få hånd om det diffuse monster, som vi

forsøger at ”battle” som samfund. Og i øvrigt også over hele den vestlige verden.

- Jeg mener, set med uddannelses- og skolebriller, og som OECD også peger på, at der, hvor man for alvor kan ”battle”, når samfundet forandrer sig, det er i skolesektoren. Det er der, vi kan klæde en ungdomsgeneration på til at træde ind i en ny tidsalder, med alle de forandringer, der er. Både hvad angår fællesskaberne i forhold til, hvordan man får det fundament, man skal bruge for at kunne klare sig i et samfund. Give én tryghed i forhold til at kunne navigere i det nye, der er kommet.
- Der spiller skole og uddannelse en fuldstændig central rolle. Her taler man mindre om, hvordan man løfter de unge, hvis de er faldet, og mere om hvordan vi forebygger. Hvordan vi myndiggør.
- Det vil jeg give et par ord med på vejen. Jeg mener, at vi er i gang med at tage nogle utroligt væsentlige skridt. For det første er der jo en helt masse, når vi taler om stress, angst og depressioner. Der handler det om at skabe ro. Det er der ikke meget af i vores samfund i disse år.
- Vi skal skabe ro omkring børnene. Skabe kvalitet i den pædagogik, der er, og i øvrigt skabe omsorg. Her vil jeg pege på minimumsnormeringerne som en af de ting som SF, som samrådsspørger, har kæmpet en brag kamp for. Der kommer vi ind og får skabt noget af den ro omkring børnene, som der skal være. Derudover at vi har givet mulighed for senere skolestart, og at vi har fjernet incitamentet til at rykke børn for tidligt op fra vuggestue til børnehave. Det er nogle grundlæggende klodser i det forberedelsesarbejde.

3. Behovet for en mere praktisk skole

- I forhold til myndiggørelsen havde vi i 15-20 år i skolesektoren en anden analyse. Alle talte om, at vi skulle til at være et videnssamfund og havde fuldstændig afkoblet den del der handler om, at viden typisk lægger sig ovenpå, eller sammen med, eller fletter ind i et produktionssamfund.
- Man troede i slut 90'erne, at manuelt arbejde ville flytte sydpå og østpå, og at det eneste, der ville være tilbage i vores del af verden at lave, ville være akademisk stillesiddende, bogligt funderet arbejde uden nogen praktisk dimension, fordi det ville blive løst i andre dele af verden. Det var det, man troede igennem 90'erne.
- Det har sat sig i hele vores uddannelsessystem på en måde, hvor skolerne er blevet enormt bogligt fokuseret.
- Vi har i Danmark gået endnu længere end i andre samfund. Vi er meget omstillingsparate, så vi skal passe på med at have analyseapparatet forkert indstillet. Vi gør det hurtigt i Danmark.
- Det vil sige, i forhold til vores nabolande f.eks. Norge og Sverige, har vi halvt så meget praktisk uddannelse i de ældste klasser i folkeskolen. Det går simpelthen ikke. Hele den analyse var forkert. Det vil sige, at det, vi gør med skolesektoren lige nu, er, at vi klæder børn og unge på til et andet samfund, end det der er.
- Det vil sige, at hvis man tager OECD's analyse, som jeg mener er enormt klog, for gode varer, så gør vi dét med skolesektoren, at vi uddanner børn til noget, som de ikke kan bruge efterfølgende, i den udstrækning de skal.
- Derfor har vi sat den proces i gang, det ved I godt, I der er spørgere her, fordi I har selv været med til det i Sammen om Skolen.

- Det vigtigste, vi kan gøre for uddannelsessektoren, er at klæde unge mennesker på til at blive myndige i deres eget liv, med de betingelser der er omkring livet i vores teknologiske tidsalder og med alt, hvad det indbefatter.
- Skal vi det, så skal vi have en langt mere praksis- og anvendelsesorienteret skole. Vi skal have en langt mere praksis- og anvendelsesorienteret dagligdag i klassen.
- Det skal ikke bare være tilføjelser, hvor man en enkelt gang i løbet af et skoleår får lov til at komme ud og prøve et eller andet i praksis. Det skal afspejle sig helt ind i hjertet af de fag, man har i skolen, og vi skal også tænke over og debattere med hinanden, om vi skal have helt andre typer af fag på bordet. Simplethen fordi det skal afspejle den verden, de unge møder på den anden side.
- Min egen søn spurgte mig, da han gik i 6. klasse: ”Mor hvorfor er det, at vi ikke lærer det i skolen, som vi skal bruge, når vi bliver voksne?” Og så blev undervisningsministeren sat til vægs.
- Det er bare for at sige, og det ved vi så også fra statistikken, at lige der er min knægt ikke enestående. Lige der ligner han faktisk en stor del af de andre drenge, der går i skolen, som har enormt svært ved at se, hvad der er ideen med det her.
- Det er ikke fordi, det gør noget, at man som barn er forvirret over, hvad man skal bruge det her til, når man engang bliver voksen. Det er fint. Men det skal helst ikke være sådan med det meste undervisning.
- Rigtig mange drenge trives rigtig godt med, at ting er meget konkrete og ikke så abstrakte, at man ikke kan se, hvad man skal bruge det til. Så af alle mulige grunde, hvis vi skal ind og tage fat i de helt store tandhjul, så handler det om at få skabt et uddannelsessystem, der klæder de unge mennesker på til at være

myndige samfundsborgere, myndige mennesker både i det liv de skal have, som er deres arbejdsliv og i resten af deres liv.

- I den sammenhæng mener jeg også, at vi må og skal tale om inklusion. Jeg har været på besøg på Øster Farimagsgade Skole i morges sammen med danske handicaporganisationer, og ud over de indledningsvise ting, jeg sagde med de klassiske sociale udfordringer der altid, desværre, har været omkring en børnegeration, så er der også den udfordring, at rigtig mange børn og unge i skolesystemet venter meget længe på, at få den støtte og hjælp, som de kan have forventninger om at få, med de udfordringer de har. Det er en anden af de meget store tematikker, som vi i Sammen om Skolen står over for at drøfte med hinanden.

4. Status på den nationale handlingsplan for mental sundhed

- Der bliver også spurgt ind til status for den nationale handlingsplan for mental sundhed. For mig at se er handlingsplaner ikke afgørende i sig selv – men hvad vi konkret putter i dem. Lige i denne her sammenhæng, har vi *gjort* det i stedet for bare at tale om det. Forstået på den måde at vi har brugt ekstremt mange kræfter i denne her valgperiode.
- Fra forståelsespapiret til nu har vi koncentreret en meget stor del af vores kræfter på at *gøre det* i virkelighedens verden. Det her med at få omsat trivsel til virkelighed, fordi vi har haft med corona at gøre, og der nedsatte vi blandt andet ungepanelet, som kom med et rigtig godt indspark til den politiske følgegruppe. Vi har brugt i omegnen af en halv milliard kroner på at fremme børn og unges trivsel i forbindelse med corona i grundskolen.

- Derudover er det unægtelig rigtig, at vi har et stykke arbejde, nu hvor corona-tiden er overstået, med at få lavet den handlingsplan, der skal gælde, når der ikke er corona-tid.
- Jeg synes, at det har været rigtig prioriteret, at vi med hinanden har gjort alt, hvad vi kunne for at den chokeffekt, der kom på ryggen af coronabølgen i forhold til trivsel, ikke satte sig. Det synes jeg sådan set, at vi er lykkedes med.
- Nu ligger der et stykke arbejde i at få kigget på en nationale handlingsplan for mental sundhed. Det arbejde ser jeg også frem til, og jeg tror, at vi kan bruge en del af de erfaringer, vi har gjort os i corona-tiden.
- Jeg synes, at det ville have været en forkert måde at prioritere kræfterne på, både i ministeriet og i de kommunale forvaltninger og i øvrigt i uddannelsessystemet, hvis man havde brugt tiden på at sidde og lave handlingsplaner i stedet for at udføre et konkret stykke trivselsarbejde på skolerne. I en periode har de to ting stået i modsætning til hinanden, fordi der simpelthen ikke var flere kræfter, end dem der var. Til gengæld skal vi i gang med arbejdet nu.
- Tak for ordet.